

Αρείου Πάγου: 782/1995
Πηγή: Ε.Ν.Δ. 24/96 σελ. 63

ΝΑΥΤΕΡΓΑΤΙΚΟ ΑΤΥΧΗΜΑ

Έννοια εργαζομένου. Πρόκληση, εκδήλωση και επιδείνωση από έκτακτη και αιφνίδια επενέργεια εξωτερικού αιτίου ο εργοδότης οφείλει να ρυθμίζει τα της εργασίας εις τρόπον ώστε να προστατεύεται η ζωή και η υγεία του εργαζομένου. Στεφανιαία Νόσος.

Κατά την έννοια του άρθρου 1 κωδικοπ. Νόμου 551/1915 εφαρμοζομένου και επί σχέσεως ναυτικής εργασίας, κατ' άρθρ. 66 ΚΙΝΔ, ατύχημα από βίαιο συμβάν κατά την εκτέλεση ή με αφορμή την παροχή της εργασίας είναι και η νόσος του εργαζομένου, εφόσον όμως προκλήθηκε, εκδηλώθηκε ή και επιδεινώθηκε όχι από βαθμιαία εξασθένηση και φθορά του οργανισμού, ακόμη και αν αυτή οφείλεται στους δυσμενείς μεν, συνηθισμένους όμως και συμφύτους προς την παροχή της όρους εργασίας, αλλά από έκτακτη και αιφνίδια επενέργεια εξωτερικού αιτίου.

Τούτο συμβαίνει είτε όταν κατά την εκτέλεση της εργασίας διαμορφώθηκαν εκτάκτων δυσμενείς συνθήκες μη συμφυείς προς τους συνηθισμένους όρους παροχής της, είτε όταν η απασχόληση του εργαζομένου εξακολούθησε, έστω και υπό κανονικές συνθήκες, μετά την εκδήλωση της νόσου, με αποτέλεσμα την επιδείνωσή της, αφού στη περίπτωση αυτή, εν όψει του ότι ο εργοδότης, ο οποίος οφείλει να ρυθμίζει τα της εργασίας, εις τρόπον ώστε να προστατεύεται η ζωή και η υγεία του εργαζομένου, δεν μπορεί να αξιώσει τη συνέχιση της απασχολήσεως του τελευταίου (288, 662 ΑΚ), οι συνθήκες παροχής της εργασίας αποβαίνουν εξαιρετικώς και ασυνήθως δυσμενείς, προσλαμβάνοντας ούτω τον χαρακτήρα βιαίου συμβάντος.

Αντιπρόεδρος: ΝΙΚΟΛ. ΚΑΒΑΛΙΕΡΟΣ

Εισηγητής: ΓΕΩΡΓ. ΒΕΛΛΗΣ

Δικηγόροι: Εμμ. Ανδριανάκης, Γεώργ. Κοντογιάννης

Επειδή, κατά την έννοια του άρθρου 1 του κωδ. Νόμου 551/1915, που εφαρμόζεται και στη σχέση ναυτικής εργασίας σύμφωνα με το άρθρο 66 του Κώδικα Ιδιωτικού Ναυτικού Δικαίου, ατύχημα από βίαιο συμβάν κατά την εκτέλεση ή με αφορμή την παροχή εργασίας είναι και η νόσος του εργαζομένου, εφόσον όμως προκλήθηκε, εκδηλώθηκε ή και επιδεινώθηκε όχι από τη βαθμιαία εξασθένηση και φθορά του οργανισμού του, ακόμη και αν αυτή οφείλεται στους δυσμενείς μεν, συνηθισμένους όμως και συμφύτους προς την παροχή της όρους της εργασίας, αλλά από έκτακτη και αιφνίδια επενέργεια εξωτερικού αιτίου. Τούτο συμβαίνει είτε όταν κατά την εκτέλεση της εργασίας διαμορφώθηκαν εκτάκτως δυσμενείς συνθήκες μη συμφυείς προς τους συνηθισμένους όρους της παροχής της, είτε όταν η απασχόληση του εργαζομένου εξακολούθησε, έστω και υπό κανονικές συνθήκες, μετά την εκδήλωση της νόσου, με αποτέλεσμα την επιδείνωσή τους αφού στην περίπτωση αυτή, ενόψει του ότι ο εργοδότης, που οφείλει να ρυθμίζει τα της εργασίας έτσι ώστε να προστατεύεται η ζωή και η υγεία του εργαζομένου, δεν μπορεί να αξιώσει τη συνέχιση της απασχολήσεως του τελευταίου (ΑΚ 288 και 662), οι συνθήκες παροχής της εργασίας αποβαίνουν εξαιρετικά και ασυνήθιστα δυσμενείς, προσλαμβάνοντας έτσι το χαρακτήρα βιαίου συμβάντος (Ολ. ΑΠ 937/1975). Όπως προκύπτει από την προσβαλλόμενη απόφαση, το Εφετείο δέχθηκε ανελέγκτως τα ακόλουθα: Ο ενάγων και ήδη αναρρασείων στις 10.4.1989 ναυτολογήθηκε ως πλοίαρχος στο υπό ελληνική σημαία φορτηγό πλοίο "Ε.Λ", 149.640 τόνων DW, που βρισκόταν τότε στο λιμάνι Καβάλας της Ιαπωνίας. Στις 4.8.1989, ενώ το πλοίο βρισκόταν στο λιμάνι Ρόμπερτς Μπανκ του Καναδά, αποναυτολογήθηκε λόγω ασθενείας που εκδηλώθηκε υπό τις εξής περιστάσεις: στις 31.7.1989, οπότε το πλοίο βρισκόταν στο Βανκούβερ, εξαιτίας του ότι αισθάνθηκε πόνους στο στήθος και μούδιασμα στο αριστερό χέρι εντονότερα ίσως από τις προηγούμενες πέντε φορές που μνημονεύει στην αγωγή ως απλώς υποκειμενικά ενοχλήματα, επήγε για πρώτη φορά σε γιατρό, ο οποίος αφού τον εξέτασε, του συνέστησε να εισαχθεί το συντομότερο σε κλινική για να εξετασθεί από καρδιολόγο. Στις 2.8.1989 επισκέφθηκε τον

εκεί καρδιολόγο γιατρό P.T.S., μέσα στο ιατρείο του οποίου, κατά τη διάρκεια της εξετάσεως, υπέστη καρδιακή κρίση. Ο γιατρός με χρήση οξυγόνου και με υπογλώσσια χάπια, τον συνέφερε και ύστερα από επισταμένη εξέταση διαπίστωσε ότι πάσχει από στεφανιαία νόσο (στένωση και βλάβη αγγείων), γι' αυτό και συνέστησε την αποναυτολόγησή του, η οποία πραγματοποιήθηκε την μεθεπόμενη 4.8.1989. Ακολούθως ο αναιρεσιών παλιννόστησε και στις 6.8.1989, με δαπάνη των αναιρεσιβλήτων (από τις οποίες η πρώτη είναι πλοιοκτήτρια του προαναφερομένου πλοίου), εισήχθη στο εδώ νοσοκομείο ΥΓΕΙΑ, όπου και υποβλήθηκε σε εγχείρηση «ανοιχτής καρδιάς».

Σε όλη τη διάρκεια της υπηρεσίας του στο πλοίο ο αναιρεσιών είχε υπό τις διαταγές του εκτός άλλων και τρεις αξιωματικούς καταστρώματος, από τους οποίους ο ένας υποπλοίαρχος και οι δύο άλλοι ανθυποπλοίαρχοι. Μεταξύ των τριών αυτών αξιωματικών κατανεμόταν η 24ωρη φυλακή γέφυρας, οι ίδιοι με την ίδια σειρά επέβλεπαν κάθε φορά τη φόρτωση και την εκφόρτωση του πλοίου. Ο ίδιος ο αναιρεσιών πλοίαρχος παρίστατο μόνο για λίγο κατά την έναρξη της διαδικασίας φορτώσεως ή εκφορτώσεως. Στις 30.4.1989 ενώ το πλοίο βρισκόταν στο Ρόμπερτς Μπανκ του Καναδά για να φορτώσει κάρβουνο, οι επιθεωρητές διαπίστωσαν ότι στο COPERTAM (κενό μεταξύ αμπαριών) του κύτους Νο 5 είχε απομείνει πού μικρή ποσότητα από παλαιότερο φορτίο πετρελαίου και ζήτησαν από τον αναιρεσιώντα να φροντίσει για τον καθαρισμό του, που γίνεται με γέμισμα του χώρου με νερό και άδειασμά του στη διάρκεια του πλου. Η εργασία αυτή που είναι από τις συνηθισμένες έγινε εύκολα και γρήγορα με την επίβλεψη του υποπλοίαρχου. Έτσι η φόρτωση άρχισε την 1.5.1989 και χωρίς κανένα έκτακτο συμβάν ολοκληρώθηκε την επομένη ημέρα, κατά την οποία το πλοίο αναχώρησε για το λιμάνι Φουκουγιάμα της Ιαπωνίας. Εκεί έφθασε στις 18.5.1989 ταξιδεύοντας με ανέμους εντάσεως 7 με 8 μποφόρ, που για τις θαλάσσιες εκείνες περιοχές και για πλοία μεγάλου όγκου όπως το προκείμενο, είναι συνηθισμένοι και χωρίς ιδιαίτερη σημασία. Στη Φουκαγιάμα η εκφόρτωση του πλοίου άρχισε αμέσως και ολοκληρώθηκε στις 24.5.1989 χωρίς κανένα έκτακτο συμβάν. Στις 8.7.1989 το πλοίο έπλεε από το Κουαγιάνκ προς Ποχάνκ της Ν. Κορέας με καιρό βροχερό και τις τελευταίες ώρες πριν από τον κατάπλου του στο Ποχάνκ με περιορισμένη ορατότητα λόγω ομίχλης. Έφθασε όμως στον προορισμό του χωρίς κανένα έκτακτο συμβάν, κάνοντας χρήση των ηλεκτρονικών του οργάνων (ραντάρ). Στο Ποχάνκ η εκφόρτωση του τρίματος σιδήρου (μινεράλι) άρχισε στις 11.7.1989 και ολοκληρώθηκε ομαλά στις 16.7.1989. Δεν αποδείχθηκαν έκτακτες και ασυνήθιστες συνθήκες εργασίας από τις οποίες να καταπονήθηκε ο οργανισμός του εφεσιβλήτου (αναιρεσιώντος). Άλλωστε ο ίδιος σε όλη τη διάρκεια της υπηρεσίας του στο πλοίο δεν είχε γνωστοποιήσει την προαναφερόμενη νόσο του στις εκκαλούσες (ήδη αναιρεσιβλήτες), ώστε η εξακολούθηση της απασχολήσεώς του κατ' απαίτησή τους και υπό κανονικές συνθήκες να εμπίπτει στη νομική έννοια του βιαίου συμβάντος. Τέτοια γνωστοποίηση και παροχή εργασίας δεν έγινε κατά το διάστημα από 2 έως 4.8.1989, κατά το οποίο ενώ το πλοίο ήταν ελλιμενισμένο στο Ρόμπερτς Μπανκ, ο αναιρεσιών ανέμενε τον αντικαταστάτη του στην πλοιαρχία χωρίς να απασχολείται με οτιδήποτε άλλο.

Βάσει των παραδοχών αυτών συμπέρανε το Εφετείο ότι η παραπάνω ασθένεια του αναιρεσιώντος δεν μπορεί να αποδοθεί σε βίαιο συμβάν κατά την έννοια του άρθρου 1 του κωδ. Ν. 551/1915 και ακολούθως, αφού εξαφάνισε την πρωτόδικη απόφαση, απέρριψε ως κατ' ουσίας αβάσιμη την αγωγή του τελευταίου που είχε ως αίτημα την επιδίκαση της προβλεπόμενης από τον πιο πάνω νόμο αποζημιώσεως λόγω του ότι από την προαναφερόμενη νόσο περιήλθε ο ενάγων σε διαρκή μερική αδυναμία για την άσκηση του ναυτικού ή άλλου οικονομικά και κοινωνικά ισοδύναμου επαγγέλματος. Έτσι κρίνοντας το Εφετείο δεν παραβίασε ευθέως ή εκ πλαγίου την παραπάνω διάταξη ουσιαστικού δικαίου αφού υπό τις προεκτιθέμενες παραδοχές του, η πληρότητα και η σαφήνεια των οποίων επιτρέπει τον έλεγχο της ορθής εφαρμογής του νόμου, η νόσος του αναιρεσιώντος και η συνακόλουθη ανικανότητά του για εργασία δεν τελούν σε αιτιώδη συνάφεια προς την εκτέλεση της ναυτικής εργασίας του υπό συνθήκες εκτάκτως δυσμενείς και μη συμφυείς προς το είδος της και τους κανονικούς όρους της παροχής της. Εξάλλου με τις προαναφερόμενες παραδοχές του το Εφετείο απέκρουσε εκ του πράγματος και, άρα δεν παρέβλεψε παρά το νόμο τους αγωγικούς ισχυρισμούς του αναιρεσιώντος για την παροχή της εργασίας του υπό εξαιρετικά δυσμενείς συνθήκες ως αιτίας της προκλήσεως ή της επιδεινώσεως της

στεφανιαίας νόσου του. Επομένως ο αντίθετοι, από το άρθρο 559 αριθ. 1, 8 και 19 του ΚπολΔ, πρώτος, δεύτερος και τρίτος λόγοι της αιτήσεως και ο μοναδικός πρόσθετος λόγος αναιρέσεως πρέπει να απορριφθούν ως αβάσιμοι, ενώ οι ίδιοι αυτοί λόγοι κατά το μέρος που πλήττουν την επί της ουσίας κρίση του Εφετείου, η οποία ως αναγόμενη σε εκτίμηση πραγματικών γεγονότων, διαφεύγει τον αναιρετικό έλεγχο (ΚπολΔ 561 παρ. 1), είναι απορριπτέοι ως απαράδεκτοι. Τέλος, από τη σχετική βεβαίωση και το όλο περιεχόμενο της προσβαλλόμενης αποφάσεως προβαίνει αναμφίβολο ότι το δικαστήριο έλαβε υπόψη και συνεξετίμησε για τη συναγωγή του αποδεικτικού του πορίσματος, μεταξύ άλλων και τα μνημονευόμενα στον τέταρτο λόγο του ανειρητηρίου αποδεικτικά μέσα (πρακτικά, ένορκες βεβαιώσεις, και έκθεση πραγματογνωμοσύνης), δεν μπορεί δε να στηρίξει αντίθετη εκδοχή το γεγονός ότι δεν εκτίθεται στην απόφαση το περιεχόμενο των αποδεικτικών αυτών μέσων. Επομένως και ο λόγος αυτός της αναιρέσεως, με τον οποίο προσάπτεται στο Εφετείο η πλημμέλεια του άρθρου 559 αριθ. 11 περιπτ. Γ' του ΚπολΔ, είναι απορριπτέος ως αβάσιμος.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ

Εκτός της αναφερομένης εις την απόφαση Ολομ. ΑΠ 937/1975 βλέπ. Αυτήν εις ΕΝΔ 4.27, ΔΕΝ 32,12 επίσης ΑΠ 226/87, 305/87 ΕΝΔ 16σ. 56-58, ΕΠ 443/88 ΕΝΔ 17, 187, ΕΠ 740/92 ΕΝΔ 21 (1993) σ. 136 και εκτενώς Κ. Καμβύση Ναυτεργ. Δίκ. Εκδ. 1994 σ. 270 επόμεν. και ιδίου Ιδιωτ. Ναυτ. Δικ. Εκδ. 1982 σ. 226 παρ. 13 και σ. 234 παρ. 21 νομολογία ως προς την υποχρέωση του εργοδότη όπως ρυθμίζει τα της εργασίας κατά τρόπον ώστε να προστατεύεται η υγεία κι η ζωή του εργαζομένου (288 ΑΚ) διότι οι αυτές συνθήκες εκτελέσεως της εργασίας, οι οποίες ήσαν πρότερον κανονικές, προσλαμβάνουν, μετά τον εκδηλωθέντα κλονισμόν της υγιεινής καταστάσεως του εργαζομένου, τον χαρακτήρα των ασυνήθων και εξαιρετικών, υπό την προϋπόθεση της γνώσεως του πλοιάρχου (συναφώς ΑΠ 310/80 ΕΝΔ 8, 507, ΕΠ 623/79 ΕΝΔ 8, 72 ΑΠ 1529/80 ΕΝΔ 9, 88).